

- Det må tas nye grep

Hun er førsteamanuensis ved Psykologisk institutt i Oslo, har vært visepresident i Norsk Psykologforening, og var en av drivkreftene bak psykologers vedtaksrett innenfor psykisk helsevern. Nå er Anne-Kari Torgalsbøen Oslo lokallags presidentkandidat.

TEKST:

Arne Olav L. Hageberg

FOTO:

Bo Mathisen

PUBLISERT 1. september 2007

– Dette er en stor tillitserklæring. Jeg har fått flere henvendelser siden jeg sluttet som visepresident om å vurdere å stille til valg som presidentkandidat, sier Anne-Kari Torgalsbøen.

– «Den tar jeg!» tenkte jeg da jeg nå fikk utfordringen igjen. Psykologforeningen står overfor mange viktige utfordringer som jeg har lyst til å gjøre noe med. Jeg har fulgt nøye med foreningen mens jeg har vært her ved universitetet, og har også vært trukket inn i viktige utvalg underveis. Jeg har egentlig aldri sluppet mitt fagpolitiske engasjement, sier østfoldingen, som vokste opp i kommunen Idd, men har bodd i Oslo siden 1974.

Curriculum Vitae

Anne-Kari Torgalsbøen (53)

Cand.psychol. Universitetet i Oslo (1982)

Spesialist i klinisk voksenpsykologi (1990)

Dr.psychol. Universitetet i Oslo (2000)

Arbeiderfaring:

Har jobbet i Pedagogisk psykologisk tjeneste, ved psykiatrisk poliklinikk, daginstitusjon for barn og ungdom og ved BUP. Psykolog ved Dikemark sykehus, spesialpsykolog ved Gaustad sykehus og Sinsen Distriktpsikiatriske senter, hvor hun også var leder for psykose-team. Stipendiat ved Psykologisk Institutt, Universitetet i Oslo. Siden førsteamanuensis samme sted.

Verv og fagpolitisk erfaring

Var fra 2000 til 2001 visepresident i Psykologforeningen. Fra 1998 til 2000 medlem av Psykologforeningens ressursgruppe for oppfølging av Stortingets behandling av de nye helselovene, og koordinator for det påfølgende påvirkningsarbeidet. Har sittet i Psykologforeningens spesialistutvalg i klinisk psykologi og i profesjonsutvalget. Erfaring fra instituttstyret ved UiO, og ulike faglige arbeidsgrupper initiert av helsemyndighetene. Sitter i Psykologforeningens konsekvensutredningsutvalg.

Publisering

Har publisert forskningsartikler og bidratt til fagbøker både nasjonalt og internasjonalt, blant annet i *International Review of Psychiatry*

Formidling

En rekke innlegg og kronikker i dagspressen og i psykologiske tidsskrifter. Intervjuet i blant annet svenske Psykologtidningen, Dagens Medisin, Osenbanden på P3 og av Fredrik Skavlan i *Først og sist*

Ikke fornøyd

– Jeg synes ikke foreningen i de siste årene har fått resultater som er i tråd med mine ambisjoner. Jeg er selvsagt fornøyd med at loven om psykisk helsevern er blitt revidert, og at psykologer er blitt likestilt med psykiatere i lovteksten. Men vi er fortsatt ikke likestilte i praksis, for eksempel i forbindelse med tvangsinnleggelse. Det er tragisk når man får en ny lov uten at pasientene får en lettere tilgjengelig innleggelsesvurdering. De burde slippe belastningen det er å bli vurdert av flere enn nødvendig. Det finnes ingen faglige argumenter for at ikke psykologer skal kunne gjøre innleggelsesvurderingene. Dessuten er det ikke effektiv utnyttelse av psykologenes kompetanse. Norsk Psykologforening har ikke arbeidet godt nok med denne saken. Dette må bare gjennomføres, sier den engasjerte presidentkandidaten.

Torgalsbøen er heller ikke fornøyd med at psykologer ennå ikke har oppnådd sykemeldingsrett.

– Dette er skuffende. Tiden er overmoden, og det virker som om arbeidet med dette har stoppet opp. Dette er noe som gjør at en utålmodig sjel tenker: La oss gjøre den jobben ferdig. Det hadde vært enklere å si nei til å stille som presidentkandidat dersom psykologenes henvisnings- og sykemeldingsrett hadde vært realisert, men slik det er nå, blir jeg bare i dårlig humør av å se at dette ikke er på plass. Det må tas nye grep.

For å illustrere sin egen evne til å gjennomføre viser Torgalsbøen til erfaringen sin med å dra i land arbeidet som i 2001 ledet frem til at psykologer fikk vedtakskompetanse innenfor psykisk helsevern og slik ble likestilte med psykiaterne som faglige ledere.

– Det er noe av det morsomste jeg har gjort fagpolitisk. Slikt arbeid dreier seg mye om lobbyvirksomhet og om å utvise en nødvendig fasthet og besluttsomhet overfor politikerne og angjeldende departement. Man må si til seg selv: «Dette arbeider vi med til jobben er gjort, uten å slippe det et sekund.»

Ledelse og lønn

En annen viktig satsning for Psykologforeningen i de senere årene er arbeidet med å få flere psykologer som ledere innenfor psykisk helsevern. Torgalsbøen er helt enig i prioriteringen, men hun savner evaluering.

– Har det at psykologer nå inntar lederkontorene, ført til endringer i bruk av tvang? spør hun.

– Merker pasientene en forskjell, og hvilke erfaringer har psykologene som har gått inn i arbeid som ledere på systemnivå eller som faglig ansvarlige for vedtak?

Torgalsbøen er også opptatt av at psykologrollen med jevne mellomrom må diskuteres. I forlengelsen av dette nevner hun en sak som det synes å ha blitt stille rundt i de senere årene.: psykologers eventuelle rett til å foreskrive psykofarmaka, noe hun ser behov for å vurdere om er en sak Psykologforeningen skal arbeide for.

En annen sak som opptar henne, er psykologenes lønnsutvikling.

– Det er skuffende å se at psykologer har hatt en dårligere lønnsutvikling i perioden 1985–2003 enn alle de fem andre profesjonene som de er blitt sammenlignet med i Arne Mastekaasas undersøkelse. Dette til tross for at det er vanskelig å rekruttere nok psykologer.

Stri og blid

Gjennom jobben som foreleser får Torgalsbøen kontakt med mange unge profesjonsstudenter. Da hun begynte ved universitetet, svarte hun med optimisme når de spurte henne om det skjer noe, for eksempel med sykemeldingsretten.

– Etter seks år føler jeg at jeg ikke lenger kan se dem i øynene, og det liker jeg veldig dårlig. Jeg vil ha en fagforening jeg kan være stolt av, sier hun med ettertrykk.

– Det er demoraliserende dersom merkesaker står for lenge uten at noe skjer. Unge psykologer har heldigvis ikke samme toleranse for at ting tar tid, og på mange måter har nok jeg utålmodigheten til et ungt menneske, sier Torgalsbøen.

– Da kan det jo passe å si noe mer om dine personlige egenskaper.

– Jeg er utålmodig, resultatorientert og har evnen til å gjennomføre. Dette er noe jeg har vist både gjennom arbeidet med min doktorgrad, og da vi fikk jobbet gjennom vedtakskompetansen for psykologer. Ellers er jeg sosial og utadvendt, og har evne til å spre engasjement og entusiasme. Jeg er veldig sulten på innflytelse for psykologer. Vi er for lite på banen der hvor viktige helsepolitiske avgjørelser blir tatt. Jeg ønsker å realisere Psykologforeningen som en viktig helsepolitisk premissleverandør.

– Jeg har høye ambisjoner på standen og fagets vegne, og det tror jeg man må ha som president. Man må sørge for å bli invitert dit beslutningene fattes, og blir man ikke invitert, må man invitere seg selv, sier presidentkandidaten, som gjerne gjør tegneseriehelten Fantomets slagord til sitt eget: Man må være tøff mot de sterke og myk mot de svake. Torgalsbøen trives også godt i manesjen, som hun selv formulerer det.

– Den som googler meg, vil finne at jeg har vært mye i media mens jeg har vært her ved instituttet. Jeg har fortrinnsvis uttalt meg om psykologfaglige synspunkter på utviklingen av psykisk helsevern og innen mitt fagområde schizofreni og schizofrenibehandling. Jeg har også vært opptatt av språkbruk og av å få folk til å begripe at begreper gjør en forskjell når det gjelder å endre holdninger og strukturer innenfor psykisk helsevern.

Presidentkandidaten understreker også at hun både liker å skrive og kan skrive, både faglig og popularisert.

Hun kaller seg selv en endringsagent som liker å arbeide i grupper, og synes det er gøy når flere «får det til å svinge sammen». Vennene fra kollokviegruppa Enkle hoder (som

har holdt sammen siden starten på profesjonsstudiet i 1977) kalte henne ved en anledning stri og blid, og den karakteristikken går hun god for selv også.

Visjoner

Når vi spør henne om visjoner for Psykologforeningen, nevner hun, utenom de sakene hun allerede har understreket at det haster veldig med, utviklingen av en god mediestrategi. Torgalsbøen er veldig glad for at det er tilsatt en egen kommunikasjonssjef i sekretariatet, og hun tror dette er første skritt på veien mot en forening som ikke nøyer seg med å kommentere dagsordenen i helsevesenet, men som setter den selv. I tillegg til en mediestrategi har Torgalsbøen lenge ønsket seg et politisk dokument som formulerer Psykologforeningens visjoner for utviklingen av psykisk helse-feltet i Norge. Et slikt dokument vil danne grunnlaget for en langsiktig helsepolitisk strategi. Ifølge Torgalsbøen er dette noe Legeforeningen har hatt lenge – uten at psykologene av den grunn trenger å kopiere dem.

– Men jeg tror tiden er inne for dette nå, særlig etter at Public Managementideologien har endret hverdagen i helsevesenet. Sannheten er at vi ikke vet om Opptrappingsplanen har ført til bedre behandling for pasientene. Til det trengs behandlingsforskning. Det er viktig at det er vi som setter premissene og heller kaldt vann i blodet til politikerne når de kommer med for lettvinte løsninger, sier Torgalsbøen, som også er opptatt av forskningens kår generelt.

Et område der hun mener politikere tar helt feil, er i forventningene til hva fastlegene skal bli i stand til å utrette lokalt.

– Istedenfor å lære opp fastlegene i psykologiske behandlingsmetoder, bør det satses på flere psykologer i kommunene. Psykologiske kunnskaper kan ikke porsjoneres ut etter kafeteriaprinsippet. Det å være psykolog er noe psykologer kan best selv, sier Torgalsbøen, som nylig er valgt inn som Psykologisk institutt sin representant i en arbeidsgruppe oppnevnt av Sosial- og helsedirektoratet som skal utrede tiltak for økt rekruttering av psykologer til kommunene.

– Når det gjelder fagpolitikk, så eksisterer ikke ordet umulig for meg, sier Torgalsbøen.

– Jeg synes ofte man gir seg for fort, istedenfor å forandre strategi, jobbe hardere, fortsette med alliansebygging og stå på til saken er gjennomført. Norsk Psykologforening har mange viktige og gode saker, men det er også viktig å prioritere sakene. Det betyr ikke at man ikke skal arbeide med alle, men man må prioritere en eller to. Og det er viktig at medlemmene opplever at de blir hørt. Norsk psykologforening må balansere mellom å være en demokratisk medlemsorganisasjon og en handlekraftig samfunnsaktør.

Påvirkning

– *Hva har du av ledererfaring?*

– Direkte ledererfaring med mange mennesker og store budsjetter er begrenset, men jeg ledet et psykoseteam da jeg var psykologspesialist på Sinsen distriktpsikiatriske

senter, og fikk gjennom dette mange nyttige erfaringer. Det var her mitt fagpolitiske engasjement våknet, for ifølge loven hadde jeg nemlig ikke lov til å være leder, men kompetansen min gjorde at jeg var ønsket som det. Jeg har imidlertid vært visepresident i Psykologforeningen, og har deltatt i en rekke viktige utvalg oppnevnt av foreningen, av Psykologisk institutt, departementer og Helse-Øst. Jeg har også sittet i utvalget som i denne landsmøteperioden har hatt ansvar for å utrede konsekvensene for Psykologforeningen av de nye masterstudiene i psykologi. Jeg er altså godt inne i denne aktuelle saken. Her er det veldig viktig at universitetene og Psykologforeningen kommuniserer godt i tiden fremover. For øvrig er det vel ingen tvil om hvilket ståsted jeg har i spørsmålet om psykologimasterne og jakten på psykologtittelen, sier Anne-Kari Torgalsbøen, som i et innlegg i Tidsskriftet for ett års tid siden (2006, 510–511) argumenterte for at psykologtittelen også i fremtiden må forbeholdes profesjonsutdannede psykologer, og at ressursene som brukes til å utdanne mastere i psykologi, hadde vært bedre anvendt på utdanning av flere psykologer.

I kjølvannet av det vellykkede påvirkningsarbeidet som kulminerte i den nye helselovens bestemmelser om lik vedtaksrett for psykologer og psykiatere innenfor psykisk helsevern, ble Torgalsbøen intervjuet av den svenske Psykologtidningen. Hun forteller at hun som et resultat av dette ved flere anledninger er blitt invitert av den svenske og den danske psykologforeningen for å snakke om hva norske psykologer har oppnådd. Kollegene i de andre skandinaviske landene kan i dag bare drømme om noe lignende. Men Torgalsbøen er opptatt av at norske psykologers høye status aldri må bli en sovepute for fagforeningen.

Glad i mennesker

– Jeg har aldri angret at jeg ble psykolog. Utdanningen har gitt meg mange muligheter og et spennende og rikt yrkesliv, sier Anne-Kari Torgalsbøen, og forteller at hun kanskje setter enda større pris på faget nå enn før.

– Nå da jeg er eldre, forstår jeg mer av dybden og kraften i faget og vet å verdsette det bedre.

Torgalsbøen karakteriserer seg selv om en person som er glad i mennesker. Foruten kollegene ved Psykologisk institutt i Oslo er hun daglig omgitt av sine to sønner på 14 og 20, katten Doffen og mannen Bjørn Rishovd Rund – en god kollega og samboer gjennom 30 år. Natur, og da særlig fjellet, er også viktig for Torgalsbøen.

– Der føler jeg at sjelen min hviler, sier hun.

Denne sommeren blir det både fjell, familie og vennskap når hun drar på fottur i Rondane med den ene sønnen og en venninne som har en jevn gammel sønn.

Torgalsbøen er også initiativtaker, gitarist og vokalist i Psykologisk institutts eget band: Brain Damage. De øver «sånn passe» og spiller fast på instituttets julebord. Hun har dessuten mange års fartstid som trommeslager i voksenkorpset Bestum stasmusikk – med årlige utbrudd av gnagsår og vannblemmer rundt midten av mai.

– Jeg liker med andre ord godt å bestemme takten, smiler presidentkandidaten blidt, og litt stritt.

Oslo lokallags begrunnelse

- Da det i vinter ble klart at det skulle velges ny president på årets landsmøte, satte vi oss ned og tenkte igjennom hvem vi kunne se for oss i en slik posisjon. Anne-Kari Torgalsbøen var den eneste som hele styret var enige om var kvalifisert nok, sier leder i Oslo lokalavdeling, Inge-Arne Teigset.

- Hun viste seg å ha en enorm merittliste, og i tillegg var det flere i styret som kjente henne som fagperson og som snakket veldig varmt om henne. Torgalsbøen har en veldig bred bakgrunn, både som kliniker, som akademiker og i Psykologforeningen. Hun er på ingen måte noen novise i forhold til foreningsarbeid, og har verdifulle erfaringer, for eksempel fra det vellykkede påvirkningsarbeidet i forkant av de nye helselovene. Vi håper også hun med sin forskerbakgrunn kan bidra til en bredere kontakt mellom Psykologforeningen og academia.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 44, nummer 9, 2007, side 1174-1177

TEKST:

Arne Olav L. Hageberg, Journalist og nettansvarleg i Psykologtidsskriftet

FOTO:

Bo Mathisen